

GROEN

NUMMER 68
VOORJAAR 2017

EELDE-PATERSWOLDE

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel: 050-3095304
Secretaris	Hannie Koeleman- Lusink Hemstukken 32a 9761KM Eelde	e-mail: koeleman95@home.nl tel: 050-3095807
Penningmeester	Henk von Eije Burg. Legroweg 8 9765 AE Paterswolde	e-mail: voneije@gmail.com tel: 050-3092973 banknummer NL59INGB0000820257
Lid	Ep de Boer Ter Borchlaan 29/A 9728 XA Groningen	e-mail: e.deboer@home.nl tel: 050-5266364
Lid	Aafke Pot-Ellen Zuurstukken 76 9761 KN Eelde	e-mail: aafkeellen@gmail.com tel: 050-3095518
Lid	Willem Zandt Burg. J.G. Legroweg 19 9765AD Paterswolde	e-mail: wzandt@hetnet.nl tel: 050-3094264
Lid	Agaath AB-van Zanten Goudsbloemweg 32 9765HS Paterswolde	e-mail: agaath.ab@ziggo.nl tel: 050-3093113

Werkgroepen en contactpersonen

Bomen, ruimtelijke ordening en milieu:	Tineke van den Berg	3094337
Publiciteit:	Leo Stockmann	3095304
Planten:	Ferry Wilkens	3092348
Vogels:	Leo Stockmann	3095304
Jeugd:	Aafke Pot	3095518
Vlinderkampje:	Tineke van den Berg	3094337
	Jille Eilander	3091918

Voorwoord

Het wilde vorig jaar maar niet vlotten met de intrede van de herfst. Bij temperaturen van 10 – 15 graden bleven de bladeren, wel al verkleurend, lang aan de bomen zitten. Heerlijk was dan ook de middag van 1 november met regen en wind. Een confetti van geel geworden bladeren dwarrelde over mij heen en het werd opeens een stuk kouder. Herfst! Natuur blijft verrassen. In de winter hoor je geen merels zingen. Toch op 14 december, bij mij in de buurt, deden enkele het! Bijzonder. Half januari van dit jaar zette een wat winterse periode in die zo'n 10 dagen zou duren. 's Nachts vroor het licht tot matig. Het was genoeg voor de ijsvereniging Noordlaren om de eerste marathon op natuurijs, wel met kunstgrepen verkregen, te kunnen organiseren (18 januari). Aanvankelijk op ondiep water in moerassige natuurgebieden, maar tenslotte ook op diepere grotere wateren kon geschaatst worden. En op onze ijsbaan natuurlijk. Nu, begin februari, zijn de merels weer begonnen met hun vroege ochtendgezing. Ook de heggenmus laat zich weer horen. Het zijn dagen met temperaturen van ca. 10 graden! Inmiddels (het is nu 8 februari) hebben we weer een wat winterse periode. In deze voorjaars-Groen de diverse jaarverslagen van 2016: van bestuur en van de werkgroepen. Vele vrijwilligers hebben zich weer ingezet om allerlei activiteiten te organiseren en uit te voeren. Geweldig en hartelijk dank daarvoor. Dit jaar bestaan we als afdeling 70 jaar. Daarom elk seizoen een speciale activiteit, genoemd in het programma en in een artikeltje. We hopen dat er veel belangstelling voor is. Graag ontmoet ik u bij de diverse gebeurtenissen. Ook op de alv van 21 maart waarin Agaath AB afscheid neemt van het bestuur. Ruim 20 jaar heeft ze bestuurswerk gedaan!

Leo Stockmann, voorzitter

Omslag: Sneeuwkllokjes. Foto Leo Stockmann

Inhoudsopgave

Bestuur en werkgroepen IVN Eelde-Paterswolde	2
Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Activiteiten programma IVN Eelde-Paterswolde	5
Jubileum IVN Eelde Paterswolde 70 jaar	10
Jaaroverzicht Bestuur 2016	11
Activiteiten 2016	12
Plantenwerkgroep 2016	14
Vogelwerkgroep 2016	15
Vlinderkampje 2016	17
Jaarverslag Brom 2016	18
Werkgroep Natuurlijke Historie IVN/Ol Eel 2016	22
Natuurclub 6-8 jarigen 2016	23
Natuurclub 9-12 jarigen 2016	24
Natuurgidsenopleiding in de eindfase	27
Eindelijk een gierzwaluw in de kast	28
Nieuwe eiken langs de Groningerweg	29
Oproep schrijver voor het Groene boek	30
Buurtteam Hart van Spierveen	31
Het Bijenbosje	32
Vleermuisverstoring	33
Slootjesdag 2016	35
Nacht van de nacht 2016	37
Snertwandeling 2016	38
In Veilige Handen bij IVN	40
Medewerkers werkgroepen	43

De adressticker kan, met de nodige voorzichtigheid, losgetrokken worden van de omslagfoto.

Activiteitenprogramma IVN Eelde-Paterswolde 2017

(Voor bepaalde lezingen/excursies kan een geringe bijdrage worden gevraagd)

Dinsdag 21 maart. Algemene ledenvergadering.

Na de pauze een **film over het Noorderplantsoen** in de stad Groningen (filmmaker Hilco Jansma is aanwezig).
Ons Dorpshuis, Bähler Boermalaan 4, Paterswolde, 20.00 uur.

Zaterdag 25 maart. `Opschoondag` Nederland Schoon

Vuurwerkresten, plastic zakjes en flesjes, sigarettenpakjes: je kunt het allemaal vinden op het gras, tussen struiken en in de sloot. Daar hoort het natuurlijk niet thuis. De natuur is geen vuilnisbelt!

Helpt u mee de rommel op te ruimen?

De gemeente zorgt voor grijpers, handschoenen, afvalzakken en een kruiwagen.

Volwassenen en kinderen kunnen mee doen!

Om 14.00 uur verzamelen bij de grote kei aan de Zuurstukken (speelveldje).

Om 15.00 uur houden we pauze met koffie /thee/limonade en iets lekkers.

Wie wil kan daarna nog weer aan de slag!

Wees welkom! Meer informatie bij AafkeEllen@gmail.com

Zaterdag 8 april. Plantenruilbeurs

Elk jaar blijkt de plantenruilbeurs in de tuin van Jopie Kardol een groot succes te zijn. Interessant door de vele soorten aangeboden planten, bollen en zaden. Maar ook de lekkere koffie, de onderlinge contacten en de tuinadviezen dragen bij aan het succes. Hopelijk komen dit jaar ook bewoners van de nieuwe wijk Groote Veen de ruilbeurs bezoeken.

Van 10.00 tot 12.30 uur kan geruild worden (ook alleen ingeleverd of alleen gehaald, bij voldoende voorraad) en staat de koffie klaar aan de Esweg 23 in Eelde.

Zondag 7 mei. Vogelexcursie Vennebroek-Friescheveen

Van 6 t/m 14 mei is het de Nationale Vogelweek. Onze afdeling doet al meerdere jaren aan deze week mee. Vennebroek-Friescheveen is een gevarieerd terrein van bos, moeras en water en dat geeft de verzekering van een grote variatie aan vogelsoorten. Tijdens de excursie, geleid door ervaren vogelaars van de Vogelwerkgroep, wordt aandacht besteed aan geluid en gedrag van de vogels. Gebruik van een verrekijker wordt aanbevolen.

De excursie start bij de hoofdingang van landgoed De Braak (bij Hoofdweg 266) te Paterswolde (direct ten noorden van de bebouwde kom). Daar is ook gelegenheid voor parkeren.

Start om 8.00 uur, einde rond 10.30 uur. Kosten volwassenen € 2,-, kinderen € 1,-

Aanmelden bij Leo Stockmann, 050-3095304,
glstockmann@hotmail.com.

Zaterdag 13 mei. Bijenbosje, IVN70 jubileum activiteiten

Het Bijenbosje aan de Helmerdijk (richting Peize, net voorbij de Kievitsweg) is begin vorig jaar aangelegd en wordt beheerd door IVN, IHP en de Gemeente (zie artikel in deze Groen). Het bosje lijkt ons geschikt als locatie voor **onze eerste jubileumactiviteit**. En omdat het bosje ook nog officieel geopend moet worden, gaat dat mooi samen op

deze dag. Imkersvereniging Haren-Paterswolde (IHP) bemoeit zich vooral met de opening. Activiteiten van 13.00 – 17.00 uur. Houd onze site en de media in de gaten.

Zondag 11 juni. Slootjesmiddag voor kinderen en activiteiten voor bewoners van Else van der Laanhuis
Onze tweede jubileumactiviteit.

Weet jij welke dieren in het water leven? Op deze middag kun je dat onderzoeken. Wij zorgen voor het materiaal, maar je mag natuurlijk ook je eigen schepnet mee brengen. De slootjesmiddag is gratis. Wij willen graag dat de bewoners van het Else van der Laanhuis de beestjes ook mee kunnen beleven. Zij zijn ook jong geweest en hebben zelf vroeger vast ook wel kikkervisjes en andere beestjes gevangen. Hoe we de activiteit precies gaan vormgeven weten we nog niet, maar de besprekingen zijn in volle gang en het belooft een mooie middag te gaan worden voor iedereen!

Dus houd onze website in de gaten!

Locatie: Else van der Laanhuis vijver (Mozartvijver) en recreatiezaal van het Else van der Laanhuis, vanaf 14.00 uur.

Informatie bij Aafke Pot-Ellen, aafkeellen@gmail.com.

Zondag 25 juni. Excursie Baggerputten Slochteren

De Baggerputten is een beschermd natuurgebied van ca. 50 ha, dat zijn oorsprong vindt in de tijd van de verveningen. Staatsbosbeheer is eigenaar. Aan het uitgraven van het veen, de bagger, dankt het gebied zijn naam. Het gebied bestaat uit petgaten (uitgegraven veen), riet- en graslanden en hakhoutbossen. De Baggerputten heeft een grote cultuurhistorische, ecologische en recreatieve waarde. Er is een grote diversiteit aan planten- en diersoorten. Een verrekijker kan goed van pas komen.

Vertrek per auto om 9.00 uur vanaf het Kampje in het centrum van Eelde (tegenover café Boelens). Opgave bij Leo Stockmann, 050-3095304, glstockmann@hotmail.com. Kosten € 3,- voor passagiers, te voldoen aan de chauffeur.

Woensdag 12 juli. Avondexcursie Witterveld bij Assen

Het Witterveld, gelegen ten zuidwesten van Assen, is militair terrein en normaal gesproken grotendeels niet toegankelijk voor publiek. Maar terreinopzichter Pieter Gjaltema wil voor IVN wel een keer een uitzondering maken. Het Witterveld is Natura 2000 gebied, 482 ha groot, en van grote waarde voor de natuur. Er zijn vochtige en natte heidevelden, veenresten en hoogveenmeertjes (meerstallen) en er is vochtig berkenbos. Talrijke bijzondere planten- en diersoorten komen ervoor. Een inventarisatie-medewerker zal ons rondleiden. Grijp deze unieke kans aan om het terrein te bezoeken. Een verrekijker kan goed van pas komen.

We vertrekken per auto om 18.15 uur vanaf het Kampje in het centrum van Eelde (tegenover café Boelens). Opgave bij Leo Stockmann, 050-3095304, glstockmann@hotmail.com. Kosten € 3,- voor passagiers, te voldoen aan de chauffeur.

Zondag 10 september. Open middag Vlinderkampje

Het Vlinderkampje heeft dit jaar ook haar eigen jubileum, het **bestaat 10 jaar!** Mooi om dat samen te vieren met de **derde jubileumactiviteit van ons 70-jarig bestaan.** Het zal weer een ouderwets gezellige middag worden, waar ook andere groenverenigingen aan deel zullen nemen. Meer nieuws over de activiteiten t.z.t. op onze site en in de media. Van 13.00 – 17.00 uur. Locatie Vlinderkampje ‘De Duinen’: Vanaf Parkeerplaats zwembad Lemferdinge de richting van het naambordje volgen.

Zondag 8 oktober. Fietstocht door De Onlanden

We zijn er al vaker geweest, maar de voortgaande ontwikkeling maakt het steeds boeiend het gebied te bezoeken. Aan de hand van een zeer informatieve gebiedskaart bezoeken we allerlei mooie en interessante locaties. Neem eventueel uw verrekijker mee. We starten om 9.30 uur bij de Kijkboerderij 't Hoogveld Helmerdijk 71. Opgave bij Leo Stockmann, 050-3095304, glstockmann@hotmail.com.

Zaterdag 28 oktober. Nacht van de nacht.

Nader bericht in Groen najaar 2017 en in de media.

Brood- en banketbakkerij Dunnewind

*"De warme bakker:
voor wie van lekker brood houdt"*

Hoofdweg 142 - Paterswolde - telefoon 050-3091472
www.bakkerijdunnewind.nl

Jentigmode

Hoofdweg 77 - Eelde
Tel. 050 - 737 0304
www.jentigmode.nl

OPENINGSTIJDEN

Dinsdag t/m vrijdag: 10.00 - 17.30 uur
Zaterdag : 10.00 - 17.00 uur

HOOFDWEG 179A
9765 CC PATERSWOLDE
050-7676292
EMAIL: INFO@FIETSE.NU

GEOPEND: MA./M DO. 9:00-18:00, VR. 9:00-20:00 EN ZA. 10:00-16:00

Jubileum IVN Eelde-Paterswolde 70 jaar

Het jubileumjaar IVN70 is begonnen! Voorzitter Leo Stockmann heeft tijdens de nieuwjaarsborrel op 11 januari in Buurthoes Westend de aftrap gegeven.

De “jubelcommissie” is druk bezig inhoud te geven aan de festiviteiten. Een mooi bericht is dat de gemeente Tynaarlo bereid is subsidie te geven. Op de volgende data in elk seizoen wordt er iets speciaals georganiseerd:

- 1) **zaterdag 13 mei** van 12:00 tot 16:00 uur: 70 jaar IVN gecombineerd met de officiële opening van het Bijenbosje,
- 2) **zondagmiddag 11 juni**: slootjesmiddag voor jong en (zeer) oud, locatie Else van der Laanhuis en -vijver,
- 3) **zondagmiddag 10 september**: 10 jaar Vlinderkampje en
- 4) **vrijdag 17 november**: feest met film en aanbieding boekje in het Loughoes.

Op de IVN-site, via de mail en in de media zal meer over de inhoud bekend worden gemaakt. We gaan ervan uit dat veel leden en donateurs aan de festiviteiten zullen meedoen!

Tineke van den Berg

“Florahof” Tuincentrum

Aangesloten bij de Vereniging van hoveniers en groenvoorzieners

Tuinaanleg Beplanting Onderhoud

T.W.Ubels
Burg. Legroweg 34
9761 TC Eelde

tel: 050-3094756
fax: 050-3095236
www.tuincentrumflorahof.nl

Jaaroverzicht bestuur 2016

Het bestuur heeft 6 keer vergaderd en 1 keer met de vertegenwoordigers van de werkgroepen.

Onze afdeling was het afgelopen jaar vertegenwoordiger van de regio Drenthe bij de Landelijke Raad, die 4 keer bijeenkwam. Er waren 2 bijeenkomsten in het Loughoes met de IVN-afdelingen uit de regio Drenthe, mede georganiseerd door onze afdeling, waarbij we in de novemberbijeenkomst ook excursies georganiseerd hebben. Noor Blom van de Natuurgidsenopleiding had daarbij de leiding in de Vosbergen, Leo Stockmann in De Onlanden. Het bestuur heeft 1 keer een overleg gehad met de gemeente Tynaarlo, samen met de besturen van IVN Zuidlaren en IVN Vries. IVN Zuidlaren heeft vóór dat overleg een bijeenkomst georganiseerd voor de drie IVN-afdelingen uit de gemeente waar de agendapunten voor het gezamenlijk overleg met de gemeente zijn vastgesteld.

De lezingen en excursies zijn dit jaar overwegend goed bezocht, een overzicht vindt u hierna.

Ledenbestand: Eind 2016 hadden we 162 leden, 48 donateurs, 13 jeugdleden, 13 gezinsleden.

Werkgroepen: De verslagen hiervan staan in Groen.

PR: Het afgelopen jaar zijn we actief geweest op 't Hoogeveld met een stand en een promotiekar voor de jeugd (Scharrelkidskar), geleend van IVN Norg. Ook stonden we met een stand op Koningsdag bij basisschool Ter Borch.

Communicatie: Aankondigingen van lezingen en excursies stonden vermeld in Groen en op onze site. Ook werden ze digitaal naar de leden gestuurd, gepubliceerd in Dorpsklanken, vermeld op www.ineeldepaterswolde.nl en op privé facebookpagina's. En er verschenen enkele artikelen over de natuur in Dorpsklanken onder de titel "Aandacht voor de natuur", geschreven door Leo Stockmann.

Hannie Koeleman-Lusink, secretaris

Activiteiten in 2016:

datum	spreker begeleider	activiteit	bezoekers deelnemers
13 jan.		Nieuwjaarsbijeenkomst Buurthuis West-End	30-35
19 jan.	Addy de Jongh	Otterslezing	60
26 jan.	Ger Brink, Anne van der Zijpp, Sieds Rienks	Fotografielezing 1	17
2 feb.	Ger Brink, Anne van der Zijpp, Sieds Rienks	Fotografielezing 2	17
18 feb.	Heilien Tonckens	Stinzenplanten lezing	36
12 maart	Aafke Pot, Hannie Koeleman	NL doet zwerfafval Spierveen opruimen	15
7 april	Janneke van Goethem	Stadsnatuur lezing	17
16 april	Jopie Kardol	Plantenruilbeurs bij Jopie	40
24 april	Sieds Rienks, René Dantuma	Vogelexcursie Ter Borch	0 (slecht weer)
27 april	Aafke Pot, Hannie Koeleman	Stand op Koningsdag Ter Borch	30-50
22 mei	René Dantuma, Anne van der Zijpp, Leo Stockmann	Vogelexcursie Nationale Vogelweek Vennebroek- Friescheveen	40
7 juni	Anca Buist (NM)	Avondexcursie Westerbroek	16
11 juni	Aafke Pot, Rolinka Bouwmeester	Slootjesmiddag	28 kids + 16
17 juni	Hannie Koeleman, Aafke Pot, Leo Stockmann	Stand en Scharrelkidskar op Open dag 't Hoogveld	50-100
22 juli	Leo Stockmann Aafke Pot	Avondexcursie in ons dorp	6
4 okt.	Annemieke van den Berg van Saparoea	Viltten	afgelast
29 okt.	Leo, Aafke, verhalen- vertelster Antje van Til en tubaspeler Rikus Hagenauw	Nacht van de nacht 't Hoogveld, Eelderdiep	50 (limiet)

5 nov.	IVN mmv Imkersvereniging en Buurtbewoners	Natuurwerkdag Bijenbosje, o.a. krokusbollen poten	10
29 nov,	André Eijkenaar	Boerenerfvoegels (inc. uilen) lezing	45
28 dec.	Leo Stockmann Tineke van den Berg	Snertwandeling Noordlaarderbos en omgeving	27

voor al uw drukwerk!

Mercuriusweg 11
9482 WK Tynaarlo
Tel.: (0592) 54 45 41
Fax: (0592) 54 46 31
www.printstudiozeven.nl
E-mail: info@printstudiozeven.nl

Openingstijden:
maandag t/m vrijdag
van 09.00 - 17.00 uur

STER ACCOUNTANTS SCHEIDINGSADVIES

Jan Pelleboerplein 1, 9765 BR Paterswolde
Tjalk 14, 9606 RD Kropswolde
Tel. 050 3090233

www.steraccountants.nl
info@steraccountants.nl
www.sterscheidingsadvies.nl
info@sterscheidingsadvies.nl

UW FINANCIËLE HUISARTS

Galerie 'de Bun'
Paasveen 1 - 9496 TA Bunne - Tel. 050-3091884 - www.galeriedebun.nl

Jaarverslag Plantenwerkgroep IVN Eelde/Paterswolde 2016

De plantenwerkgroep is dit jaar op verschillende terreinen actief geweest. Allereerst hebben we voor Natuurmonumenten het Kluivingsbos bezocht en de flora bekeken. We hebben vooral gekeken of bepaalde vondsten van het verleden er nog steeds staan. We zijn hier in totaal 6 x geweest, zowel in het westelijk als in het oostelijk deel (gescheiden door de Groningerweg), waarbij wel opvalt dat de begroeiing in het westelijk deel het rijkste is.

Het PQ in Eelderwolde is ook weer 3 x bezocht, waarbij eveneens de omgeving is meegenomen. Opmerkelijk was de vondst van meerdere Orchideeën. Voor Floron hebben we een in een zgn. kilometerhok bij Norg gezocht naar de drijvende waterweegbree. Dit plantje kwam hier in het verleden voor. We hebben het niet meer gevonden, dus waarschijnlijk is het verdwenen. Ook zijn er enkele leden mee geweest met de excursie van Floron in de Vosbergen e.o.

In de zomer zijn we onder leiding van Willem Stouthamer van de KNNV Groningen weer langs de Diepenring van Groningen geweest. De daar aanwezige muurflora is bekeken. Een zeer leerzame excursie.

De petgaten aan de Noorddijk in de Onlanden hebben we ook weer bezocht. En het is altijd interessant om de flora op deze verlande petgaten te bekijken. Je voelt hier dat je op trilveen loopt. Liesbeth kwam met het idee om eens bij Zeijen te gaan kijken naar de Zweedse kornoelje. Dit plantje staat immers in het wapen van Vries en is een gemeentelijk symbool. Het probleem is dat deze plant in Nederland zeer zeldzaam is, met maar 2 of 3 vindplaatsen. Eén vindplaatsen is in de Zeijer Strubben, maar de juiste plaats wordt angstvallig geheim gehouden. Toch zijn we er na veel speurwerk vooraf en zoekwerk ter plekke in geslaagd een groepje van deze planten te ontdekken. Leo Stockmann schreef hierover in Groen najaar 2016. Echter ook wij hebben afgesproken de juiste vindplaats niet door te vertellen.

De poelen langs het vliegveld zijn ook weer bezocht. Alleen groeien deze poelen zo snel dicht dat er over een paar jaar niet veel meer te zien is. Er moet dus onderhoud worden gepleegd. Wat we wel vonden was de pilvaren, een klein varentje met rolronde stengeltjes dat lijkt op een grasje. Hij groeit graag op kale oevers van recent gegraven poelen. Ook de berm met de blauwe knoop had weer onze aandacht. We zien hier een langzame

uitbreiding van de soort. Toch werd ook hier weer een stuk berm gemaaid voordat de planten in bloei konden komen.

Als afsluiting van het plantenjaar was er weer het gebruikelijke gezellig samenzijn bij Ferry en Mariet aan de Bunnerweg.

Ferry Wilkens

Pilvaren op oever poel 2

foto: Leo Stockmann

Verslag Vogelwerkgroep (VWG) 2016

Bij de VWG zijn 25 leden aangesloten, 17 van onze afdeling en 8 van IVN Vries. Er zijn twee vergaderingen geweest op 't Hoogveld: 9 maart en 26 oktober. Na de vergadering werd een lezing gegeven door een van de leden. Op 9 maart vertelde Jeroen Nienhuis over zijn jarenlange onderzoek aan kapmeeuwen in onze regio (Haren, Groningen, Eelde-Paterswolde) en op 26 oktober vertelde Fred van der Noord over zijn vogelreis naar Zuid Schotland.

Excursies zijn georganiseerd naar Borkener Paradies (Dld) op 11 mei voor o.a. de nachtegalen, Auken-De Wieden (Overijssel) op 1 juni (met vaartocht) voor o.a. purperreigers en zwarte sterns, Havelland (Dld) in de eerste week van mei voor grote trap, zee- en visarend, Diepholz (Dld) op 5 en 7 november voor kraanvogels. Op 21 juli werd 's avonds een bezoek aan de Onlanden gebracht om kwartelkoning, waterral en porseleinhoen te beluisteren, maar die lieten zich niet horen, wel snorren en sprinkhaanzangers.

Een of meerdere leden bezochten diverse **bijeenkomsten**: Roofvogeldag Meppel 27 februari, Presentatie boek 'Vogels in Groningen' te Kropswolde op 9 april, Vogelaarscafé Onnergemaal 25 mei (initiatief Groninger Landschap), WAD-avond in Assen 3 november, Sovondag Ede 26 november. Ook zijn enkele lezingen van Avifauna Groningen bezocht.

Heggenmus

foto: Anne van der Zijpp

Begeleiding vogelexcursies. Een vroege vogelexcursie voor bewoners van Ter Borch op 24 april met gidsen Sieds Rienks en René Dantuma, leverde geen deelnemers op (slecht weer).

Anne van der Zijpp, Leo Stockmann en René Dantuma waren gids bij de excursie Vennebroek-Friescheveen op 22 mei in het kader van de Nationale

Vogelweek. In hetzelfde gebied begeleidden Sieds Rienks en Leo Stockmann op 25 juni een excursie voor de Natuurgidsenopleiding Noord- en Oost Drenthe.

Tellingen in onze omgeving zijn gedaan aan roek, huiszwaluw, kerkuil en brandgans; verslagen staan in Groen najaar 2016. Vogelaars uit Vries telden daar in de omgeving de vogels van meerdere gebieden.

Aafke Pot **interviewde** de heer en mevrouw Kroon over de al jarenlange aanwezigheid van gierzwaluwen onder de dakpannen van hun woning, zie Groen najaar 2016.

Leo Stockmann

Verslag werkgroep Vlinderkampje 2016

Het Vlinderkampje bestaat dit jaar 10 jaar! Op zondag 10 september vieren we dat feestelijk. In de loop der jaren is het Vlinderkampje voor steeds meer mensen een geliefde plek geworden die ze regelmatig bezoeken. Vaak hoor je dat men zo blij is met het Vlinderkampje en veel waardering heeft voor de werkgroep. De werkgroep die in het voorjaar snoeiwerk doet, de cultuurtuin lentefris maakt en bloeiend houdt, het pad maait, met de zeis te hoge grassen wegzoeft en de meidoornheg langs het pad naar het Vlinderkampje strak houdt. En dan is het onderhouden en repareren van alle houtwerk nog niet genoemd. Het was helaas een armzalig vlinderjaar. Zelfs van de soorten die normaal op de asters en vlinderstruiken volop te zien zijn zoals atalanta en dagpauwoog waren weinig exemplaren. Gelukkig konden de ruim tweehonderd schoolkinderen, die in juni op excursie waren in het Vlinderkampje wel vlinders en wilde bijen zien. Een grote verassing was de bloei van een orchidee (waarschijnlijk een rietorchis) in de boomgaard. Spontaan opgekomen: kennelijk is het milieu geschikt geworden. Gelukkig is de plant blijven staan en niet verschalkt door een trouwe bezoeker van het Vlinderkampje, een ree. Hopelijk zaait de orchidee zich uit. We waren ook benieuwd naar de bezoekers van de muizenruiter. Daarom heeft er voor de kerst een paar weken een camera gehangen om de dieren te spotten. Al in het jaarverslag van 2013 is gemeld, dat misschien het weiland aan de westzijde via een pad bij het Vlinderkampje betrokken zou worden. Helaas is daar nog steeds geen duidelijkheid over. Ons werkjaar duurt ongeveer 8 maanden (van maart tot eind oktober).

Toen Jacob de Bruin van Natuurmonumenten halverwege oktober kwam om het weiland te maaien en wij daarna met z'n allen de hooiberg steeds hoger maakten, kregen we een weemoedig gevoel. Al weer een jaar voorbij.... Op naar het jubileumjaar!

Tineke van den Berg

Rietorchis
foto's: Tineke van den Berg

Ynze en Willem aan het klussen.

Jaarverslag BROM, Werkgroep Bomen, Ruimtelijke Ordening en Milieu 2016

Het afgelopen jaar hebben we ons grotendeels bezig gehouden met het kritisch blijven volgen van een aantal procedures, die al langer lopen.

De natuur in en om het vliegveld Eelde

Als gevolg van de baanverlenging moet ter compensatie van natuurverlies het terrein van GAE natuurvriendelijk beheerd worden. Ook dit jaar heeft de Vleermuiswerkgroep Drenthe het vleermuizenbestand in de twee kelders en de 40 aangebrachte nestkasten gecontroleerd. Geen betere resultaten dan voorheen en dus mager. Bij de Legroweg functioneert de kleine ondertunneling wel, maar de grote buis nog niet. De IVN Plantenwerkgroep heeft twee poelen geïnventariseerd. Men is niet ontevreden. Er is o.a. een aantal pioniersplanten aangetroffen. In de poelen die zijn aangelegd, zijn alleen kikkers aangetroffen, maar geen andere amfibieën. We hebben de resultaten aan GAE gemeld.

Transferium De Punt

De plannen zijn hier in zoverre gewijzigd, dat het aantal parkeerplaatsen beperkt zal worden tot 200 en dat de locatie gezocht zal worden binnen de oostelijke lus van de A28.

De gemeente Tynaarlo zal hiervoor nu een nieuw onderzoek naar nut en noodzaak en een MER-rapportage moeten uitvoeren. We wachten af.

Lichthinder omgeving van VNN, Vosselo

IVN-afdeling Eelde/Paterswolde heeft in maart 2016 bij de gemeente Tynaarlo bezwaar gemaakt tegen de plaatsing van een groot aantal extra beveiligingslichtmasten op en rondom het terrein van de verslavingskliniek VNN, Vosselo. Door het licht zijn de aanwezige verblijfplaatsen van uilen en vleermuizen grondig verstoord. We vroegen de gemeente om voorafgaande aan een herziene omgevingsvergunning voor dit gebied, VNN te verplichten de extra verlichting te doven om verdere schade aan verblijfplaatsen en foerageergebieden van de vleermuizen en uilen te verminderen. Verder hebben we aan de RVO, de dienst voor de handhaving van de Flora- en Faunawet, gevraagd om handhavend op te treden.

Van de gemeente kregen we bericht dat de verlichting zo veel mogelijk was aangepast en dat voor de herziene omgevingsvergunning een ecologisch onderzoek zou worden uitgevoerd. Maar omdat dat onderzoek te veel tijd kost, vragen ze uitstel voor de nieuwe omgevingsvergunning. Van het RVO kregen we bericht dat de handhavingstaak van het Rijk was overgeheveld naar de Provincie en van hen hoorden we weer dat de Flora- en Faunawet per 1 januari was vervangen door de Natuur- en Milieubeschermingswet met andere regelgeving. Ook zij vragen voor beide uitvoeringstermijnen uitstel. Al met al is er nog niets gebeurd ten behoeve van de bescherming van de vleermuizen en uilen en dat in een gebied dat tot de EHS-zone behoort. Zie hiervoor ook het overzicht van Wietske Jonker in deze Groen.

Recreatiewoningen in de Leegte

Twee recreatiewoningen zijn ondertussen geplaatst. Van het voorterrein zijn de ophogingen verwijderd en de toegangspaden zijn verhoogd op houten vlonders aangebracht, zodat de moerassige structuur behouden blijft. Er is verder op dezelfde voorwaarden vergunning verleend voor een derde identieke watervilla tussen de beide andere in. Alleen mag de daar aangebrachte parkeeroephoging niet verwijderd worden, omdat de grond enigszins verontreinigd is met asbest en pvc's. Het is beter deze verhoging te laten zitten en niet te gaan vergraven.

Bouw megasupermarkt in de wijk Ter Borch

De gemeente Tynaarlo wil een kavel op de hoek van de Borchsingel en de Ter Borchlaan verkopen aan een projectontwikkelaar voor de bouw van een supermarkt en heeft met hen daarover afspraken gemaakt. De bestemmingsplanwijziging die daarvoor nodig is, wordt door de Actiegroep “Stop Tynaarlo Nu” fel bestreden in verband met de veiligheid voor de schoolkinderen aan de Borchsingel en de te verwachten geluidshinder. Ze willen hun bezwaren tot aan de Raad van State doorzetten. Ook de Zakenkring EPE van Eelde/Paterswolde heeft grote bezwaren. Zowel de plaatselijke supermarkten als de andere winkels vrezen een groot verlies aan klandizie.

Er blijken in het plangebied geen monumentale bomen betrokken te zijn, dus er is voor ons op dit ogenblik geen reden om bezwaar te maken. We wachten de ontwikkelingen af.

Agaath AB

M [®] **MULDER**
EELDE GA VOOR DUURZAAM

INSTALLATIETECHNIEK

**Loodgieterswerken
Dak & Zinkwerk
Electriciteitswerken**

**Verwarming & Onderhoud
Sanitaire Installaties
Duurzame Energie**

Hoofdweg 92

(050) 309 13 21

**HET
EKO
HUIS**
BIOLOGISCH WINKELEN

WELKOM BIJ
HET EKOHUIS,
BIOLOGISCH
WINKELEN!

WIJ ZIJN OOK ONLINE
TE VINDEN.

www.hetekohuis.nl
www.facebook.com/hetekohuis

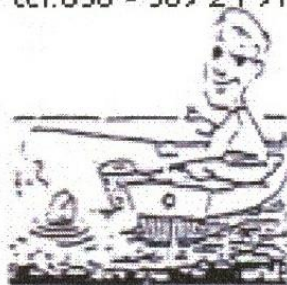
WE ZIEN U GRAAG BIJ HET EKOHUIS,
HOOFDWEG 73, EELDE

Tel: 050 - 85 11 830 | ma t/m do 9.00-18.00 | vr 9.00-21.00 | za 9.00-17.00

E. ROLFES

Hoofdweg 176, Paterswolde
tel. 050 - 309 24 91

Ruime sortering:
Hengelsport - Voeders - Zaden
Dierbenodigdheden
Laarzen - Vlietjes klompen, enz

Jaarverslag Werkgroep Natuurlijke Historie 2016 (Ol Eel/IVN), een samenvatting

De Werkgroep Natuurlijke Historie kwam in 2016 slechts drie keer bijeen. De opkomst bestond uit zeven personen. Het niet doorgaan van een groot aantal vergaderingen op de 3e woensdag in de maand in de maanden april t/m september en november en december had o.a. te maken met gezondheidsproblemen van vice-voorzitter Cathrinus Schaafsma.

Een bijzondere vergadering was die van 20 januari. De werkgroep kreeg bezoek van de voorzitter en de vice-voorzitter, respectievelijk Jan Hendrik Hilbrants en Piet Arends. De in 2007 gevormde schrijfgroep voor het schrijven van het Groene Boek o.l.v. mevrouw M.Arends-Luinge was na ca tien jaren langzaamaan leeg gelopen. De overgebleven werkgroep leden hebben drie duo's gevormd, die elk enkele hoofdstukken van het ca 300 bladzijden tellende manuscript zullen bewerken.

Dit zijn Ate Trox en Fokke Nijdam over de fauna, Gerbrig Rietema-Siebenga en Ynze de Boer over de flora en Jille Eilander en Klaas Jan Westerhof over de cultuurflora- en fauna.

In de daarop volgende vergadering van 17 februari gaven zij verslag van hun werkzaamheden.

In april is de literatuur, die door Cathrinus was verdeeld in de diverse hoofdstukken, naar Jille Eilander verplaatst. In oktober is dit weer teruggedraaid. Toen is besloten i.v.m. de ziekte van Cathrinus Schaafsma het gehele werk plat te leggen.

In maart schreef Diliaan Welink, van Bureau Eelerwoude (Diever), een brief aan Ol Eel hoe men de grassendriehoek aan de Hoofdweg tussen Vennebroek en De Braak zou willen inrichten. Cathrinus Schaafsma, Jille Eilander en Ynze de Boer van deze werkgroep bogen zich hierover samen met Jan ten Pas van Historie. Hierover wordt voor Groen een artikel gemaakt. Voor Groen najaar 2016 is een artikel geschreven over Naturalia en Realia van het Historisch Centrum.

Cathrinus Schaafsma

Ransuilen kijken naar de jeugd.

foto: Rutger Hiemstra

Verslag 2016 Natuurclub 6-8 jarigen

De natuurclub is hot: er waren in het voor- en najaar zoveel aanmeldingen dat er kinderen op de wachtlijst kwamen. Alles loopt prima: de uitnodigende folders van Margriet Meijer (Trias), het samen opgestelde programma, de vaste begeleiding door Rutger Hiemstra geassisteerd door Arne en later door Fien en natuurlijk de inhoudelijke inbreng door onze IVN'ers! De kinderen vinden eigenlijk alles interessant en hebben een goed oog voor beestjes, planten, vruchten, paddenstoelen en zwerfvuil. We gaan altijd naar buiten. Dan is het fantastisch om in de Oranjelaan oog in oog te staan met een aantal ransuilen in een berkenboom: "Hij kijkt naar mij!" Dan duikt iedereen naar de grond om uilenballen te verzamelen en daarna schedeltjes en botjes in het grijze vilt te ontdekken. Later in Ons Dorpshuis pluist een aantal kinderen de uilenballen uit en maakt een mooie compositie van alle gevonden botjes. Daarbij zit soms een vogelschedeltje. Andere geliefde activiteiten zijn waterbeestjes vangen en onderzoeken, hutten bouwen om te "overleven" in het bos, popcorn bakken en eten, nestkasten in de Braak bekijken,

de kijkboerderij bezoeken en daarna op de brug over het Eelderdiep visjes vangen met de teutebel van Rutger. Ook binnen gebeurt er van alles, zoals prachtige kijkdozen maken, vogelvoederplanken timmeren én tenslotte pannenkoeken eten. We hopen dat de natuur-club nog vele jaren actief zal blijven.

Tineke van den Berg

Op de brug over het Eelderdiep

foto: Tineke van der Berg

Verslag Jeugdnatuurclub 9-12 jaar

Elke tweede zaterdagochtend van de maand komen we met zo'n 10 kinderen bij elkaar. Meestal in Ons Honk achter het Muziekmuseum in de Vosbergen om van daar uit op struintocht te gaan.

Afgelopen jaar hebben we
 -Piepjonge pimplmezen gezien met de onderzoeker Reinaldo Marfull die er in het Engels (!) over verteld heeft.
 -Heel koelbloedig de korenslangen beroerd bij Ben Hoiting in Zuidlaren.
 -De handen uit de mouwen gestoken tijdens de natuurwerkdag.

- Paddenstoelen gespeurd met Henk van den Brink met als hoogtepunt het vinden van de laatste rustplaats van een houtsnip.
- Sporen zoeken.
- Planten ruiken, proeven en eten.
- Van wilgentakken decoraties gemaakt.
- Uilenballen geplozen.
- Vogels gespot in de Onlanden, met Harry Westerhuis van IVN Groningen. Hij filmde ook de zeearenden die daar de afgelopen tijd waren.

We hebben ruimte voor nieuwe aanwas in de groep, zowel kinderen als begeleiding!

Interesse? Laat het ons weten via natuurclubjeugd@gmail.com

De begeleiding bestaat uit: Annemieke van den Berg van Saparoea, Judith van den Brink, Dineke Buist, Martijn Loenen, Arjan Lucius en Koen Reinders

Tekst en foto's Dineke Buist

Praktijk Fysiotherapie *Fysiek de Baas*

Fysiek de Baas
Industrieweg 1
9765 BL Paterswolde
050-3090599
@:info@fysiekdebaas.nl

SILSSDASILVA
SPETTERENDE DAMESMODE

Sandwich | Dept | Bandolero | Espresso | Tramontana | Supertrash | 30 Feet | Nick-Jeans | Zizo Jeans | Marshmallow | Byron |
Wings off Wonders | Anna Parker | Malvin | Studio Ameloes | Post X-change | Fabri | Pastry Snakes

www.silssdasilva.nl

Schoonheidssalon
Nailstudio

Arends Coiffures

HAIR DESIGN

tel. 050 - 309 45 50
Hoofdweg 217, 9765 CG Paterswolde

Natuurgidsenopleiding Noord- en Oost-Drenthe in de eindfase

In Groen voorjaar 2016 stond een stukje over de start van de opleiding. We zijn nu al weer ruim een jaar verder en de cursisten zijn door lezingen en excursies een stuk wijzer geworden over natuur, landschap en didactiek. Elke cursusavond geven ook twee cursisten een minilezing (5 – 10 minuten) over een bepaald natuurverschijnsel, we noemen dat het Natuurmoment. Door tal van (meest onvoorziene) oorzaken moest een aantal cursisten afhaken, maar de overgebleven 26 gaan nu op voor de laatste fase. Het schrijven van een zogenaamd educatief eindwerkstuk is daar een belangrijk onderdeel van. Van onze afdeling zitten Rolinka Bouwmeester (algehele coördinatie), Maaïke de Goeij en Leo Stockmann in het begeleidingsteam. Meerdere cursisten zijn lid van onze afdeling en de sfeer bij de opleiding is uitstekend. In juli gaan de cursisten hun eindwerkstuk presenteren en als ze daarvoor slagen dan heeft de regio Noord- en Oost-Drenthe er weer een mooi aantal ‘gidsen’ bij. We hopen dat de afdelingen ervan gaan profiteren.

Tekst en foto: Leo Stockmann

Les over zoogdieren door Pauline Arends van Staatsbosbeheer.

Eindelijk een gierzwaluw in de kast

In de vorige Groen (najaar 2016) stond een leuk verhaal over de gierzwaluwen onder de pannen bij Aaltje en Gerrit Kroon. Hieronder nog een belevenis, uit 2016.

De gierzwaluwenkast aan ons huis aan de Anemoonweg is na 8 jaar eindelijk bezet geweest door de gierzwaluw. De kast hangt op 5 meter hoogte onder de goot aan de oostkant. Vanuit het gierzwaluwenproject is de kast daar in het vroege voorjaar van 2009 opgehangen. De afgelopen 3-4 jaar hebben er wel spreeuwen in gebroed, ook dit voorjaar, maar dit laatste legsel (of al jongen) ging verloren. De kast is toen schoongemaakt. In week 23 (in juni) of zelfs al wat eerder moeten de gierzwaluwen de kast hebben bezet, maar we kregen dat pas door in week 29 (in juli) toen we op de avond van 23 juli wat gepiep in de kast hoorden. We zijn toen enkele dagen daarna in de tuin – schuin onder de kast – gaan posten en jawel het ging om gierzwaluwen! Het zijn nogal heimelijke vogels. Regelmatig hebben we van 26 juli t/m 14 augustus op wacht gestaan, vooral 's avonds. Fascinerend is het razendsnelle in- en uitvliegen van de ouders. Even geknipperd met je ogen en je kunt het gemist hebben.

Anne van der Zijpp maakt een foto van het jong voor het gat, buurvrouw Jannie Rozema kijkt gespannen toe.

Toch moet er behoorlijk worden afgeremd door de vogels, voordat er in het vlieggat wordt geland. Anders zou de vogel zich te pletter vliegen. Het jong is op 14 augustus uitgevlogen, waarschijnlijk in de vroege ochtend. De laatste weken voor het uitvliegen deed het jong regelmatig aan vleugelflappen om de vliegspieren te sterken. Dat snelle geflapper was duidelijk voor de observanten hoorbaar. Wat uit de gemaakte protocollen ook bleek, was dat beide ouders 's nachts in de kast aanwezig zijn. Aanvankelijk dachten we met 2 jongen te maken te hebben, maar waarschijnlijk is het maar

1 geweest. Er is geen dood jong aangetroffen bij inspectie van de kast. Wel een wat ordeloze verzameling van strootjes, veertjes en modder. En een kale ronde plek waar gebroed is. Ik heb direct na het vertrek van de vogels een tweede kast opgehangen, naast de oude. Nu maar hopen dat beide kasten bezet raken dit jaar. Leo Stockmann

Foto: Gernand Stockmann

Nieuwe eiken langs fietspad Groningerweg

De grootschalige kap van oude zomereiken langs het fietspad tussen Paterswolde (Meerweg) en Eelderwolde in maart 2015 is in Groen voorjaar 2015 en in Groen voorjaar 2016 beschreven.

Begin 2016 zijn er zo'n 40 nieuwe bomen geplant (zomereiken) en bij Eelderwolde ook enkele linden.

De bomen zijn vastgezet met band aan twee palen en aan de voet voorzien van een zogenaamde gietrand, gevuld met houtsnippers. Bij droge perioden kunnen de bomen water toegediend krijgen zonder dat het wegloopt en bovendien houden de snippers het vocht vast. Deze informatie kreeg ik van Harry Wolters van de gemeente Tynaarlo. Ook grasmaaimachines zullen door de rand de stam niet raken. Dat de nieuwe bomen nu maar goed en heel lang door mogen groeien.

Tekst en foto: Leo Stockmann

Oproep

Werkgroep Natuurlijke Historie zoekt schrijver voor het Groene Boek

In 2000 kwam Nelis van der Cingel bij Cathrinus Schaafsma (Ol EeL) met het idee een werkgroep op te richten om de natuurlijke historie van de voormalige gemeente Eelde te bestuderen en hierover een boek te schrijven (het Groene Boek). Cathrinus benaderde Jille Eilander(IVN) met dit idee. Gevolg was dat er een bijeenkomst werd georganiseerd op 6 november 2001 door Ol Eel en het IVN in het Historisch Centrum. Nelis van der Cingel hield daar een verhaal over zijn idee.

Spontaan gaven zich een twaalftal mensen op om een werkgroep op te richten. Er is door de werkgroep in de loop der jaren heel wat materiaal verzameld en bestudeerd, maar tot een boek is het nog niet gekomen. Het verzamelde en bestudeerde materiaal bestaat o.a. uit informatie van oud-inwoners en deskundigen, artikelen uit kranten, tijdschriften en andere bronnen en verder dagboeken en notities van oud-inwoners.

De drijvende kracht in het begin was natuurlijk Nelis van der Cingel. Al na een paar jaar moesten we afscheid van hem nemen. Hij overleed in juni 2005. Onze hoop was daarna gevestigd op Cathrinus Schaafsma als ervaren boekenschrijver. Hij heeft er heel veel werk voor gedaan, maar voelde zich op het terrein van flora en fauna niet zo goed thuis.

Daarna werd er een schrijversgroep opgericht onder leiding van Ginie Arends. Ook dit heeft niet tot een resultaat geleid, ook al omdat er niet genoeg schrijverstalent binnen de werkgroep was en ook gebrek aan tijd. Vorig jaar is nog een poging gedaan om per tweetal een hoofdstuk onder handen te nemen.

Helaas is Cathrinus die dit alles tot een mooi boek moest maken, getroffen door een herseninfarct. Hij is niet meer in staat dat te doen wat hij zo graag had gewild: het Groene Boek tot een goed einde te brengen.

De Werkgroep heeft voorlopig haar bezigheden op een laag pitje gezet. Wij hopen dat er iemand te vinden is met interesse voor het onderwerp en met schrijverservaring om het Groene Boek tot een goed einde te brengen.

Als u zo iemand bent, meld u dan aan of breng ons in contact met iemand van wie u denkt dat hij of zij interesse heeft.

Namens de werkgroep Natuurlijke Historie,
Jille Eilander
050-3091918
j.eilander@hetnet.nl

Buurtteam Hart van Spierveen

Sinds juni 2016 ben ik lid van buurtteam Hart van Spierveen. Dit buurtteam is ontstaan vanuit Energie Coöperatie Drentse Aa (EC). Een aantal mensen vanuit onze gemeente heeft deze EC opgericht om de gemeente Tynaarlo te verduurzamen. Het doel is verminderen van CO2 uitstoot en het stimuleren van lokaal opgewekte energie door allerlei projecten van zowel particulieren, bedrijven als de lokale overheid te ondersteunen. Om deze projecten te financieren is de EC wederverkoper van Noordelijk Lokaal Duurzaam (NLD).

Ons buurtteam wordt ondersteund door Buurkracht. Buurkracht is een initiatief van Enexis Holding N.V., die hiermee haar maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt en bijdraagt aan energiebesparing en een evenwichtig gebruik van het energienet. In Buurkrachtbuurten plaatst Enexis Netbeheer (gratis) slimme meters, zodat bewoners beter inzicht krijgen in hun energieverbruik.

Deze foto is gemaakt op de Dag van de Duurzaamheid op 10 oktober. Het buurtteam heeft samen met wethouder Wijbenga een boom geplant op het grasveld bij de Broekstukken en de Zuurstukken.

Foto: Martine Harmens

Op dit moment zijn wij als buurtteam druk bezig met het organiseren en inventariseren van een aantal energiebesparende maatregelen:

- het plaatsen van zonnepanelen en

- het schoonmaken van de kanalen van de mechanische ventilatieboxen en eventueel vervanging van de boxen.

Woont u in Spierveen en hebt u belangstelling voor ons buurtteam en/of een van de maatregelen, dan kunt u dat aangeven op onze buurtpagina www.buurkracht.nl/spierveen. Hier kunt u zich registreren en aanmelden voor een van de acties.

Naast het buurtteam in Spierveen en het buurtteam in Vries (De Fledders) zijn er nog twee buurtinitiatieven in onze gemeente in de maak. In Zuidlaren is een bijeenkomst voor belangstellenden geweest en in de Vogel- en Bloemenbuurt in Paterswolde zijn ook genoeg geïnteresseerde buurtbewoners gevonden.

Meer informatie kunt u vinden op de sites van EC Drentse Aa www.ecdrentseaa.nl en onze buurt www.buurkracht.nl/spierveen.

Martine Harmens

Inrichting en beheer Bijenbos 2016

In Groen voorjaar 2016 schreef ik een stukje over de inrichting van het Bijenbos, leefgebiedje van een halve hectare groot voor bijen aan de Helmerdijk. In Groen najaar 2016 schreef Tineke van den Berg een stukje over de boomfeestdag op 16 maart 2016. Leerlingen van de Westerburcht plantten er toen allerlei soorten bij-vriendelijke struiken en bomen aan, geholpen door leden van de Imkersvereniging (IHP), IVN en personeel van de gemeente.

Er is op een goede manier aangeplant, want de struiken en bomen (linden, fruitbomen en bijenbomen) sloegen goed aan. In voorjaar en zomer kwamen meerdere soorten grassen en kruiden in bloei, o.a. veel rolklaver, waar insecten natuurlijk van profiteerden. Met behulp van heggenschaar en bosmaaier moest in de loop der tijd een paar keer ruigtegroeitussen de struikenaanplant worden weggemaaid om overwoekering te voorkomen. In oktober deed de gemeente een grote maaibeurt (met maaibalk) van het uitgebloeide gras-kruidenveld. Het maaisel is afgevoerd. De gemeente onderhield ook de paden en de poel (helaas nog met weinig water).

Een laatste beheerdag in 2016 was de natuurwerkdag op 5 november. Enkele buurtbewoners en een aantal IHP'ers en IVN'ers deden meerdere klussen: 750 krokusbollen poten, zaden van ratelaar, koninginnenkruid en wilgenroosje inzaaien, fruitbomen van ruige mest voorzien (met dank aan Sytze van der Goot van Kijkboerderij 't Hoogeveld voor de koeienmest) en

plaatselijk jonge opslag van els verwijderen. Een buurtbewoner kwam met een walnootboompje aanzetten. We vonden er nog een plekje voor.

Jan van der Werff plant de walnotenboom

foto: Leo Stockmann

Er wordt achterop het terrein nog een kast voor honingbijen geplaatst en er komen meerdere infoborden over honingbijen en andere insecten. Naast het Vlinderkampje is het Bijenbos een aardig beheerobject voor ons IVN. Als u een keer mee wilt helpen, laat het me weten.

Leo Stockmann

Vleermuisverstoring door felle verlichting in de landgoederenzone

Eind 2015 meldde een bewoner van de Vosbergen aan het IVN dat Verslavingszorg Noord Nederland (VNN) op het terrein van Hoog Hullen felle bewakingslichten had aangebracht. De uilen en vleermuizen die eerder rond zijn huis vlogen waren verdwenen.

De oude barakken van VNN zijn vervangen door nieuwbouw. Natuurmonumenten was enthousiast over het plan, maar in dit omgevingsplan stond niets over de aanleg van felle verlichting. IVN schreef de gemeente dat dit felle licht een overtreding is en dat er een nieuw plan

moest komen rekening houdend met de gevolgen voor vleermuizen. Begin 2016 berichtte de gemeente dat er een nieuw omgevingsplan zou komen, maar dat is er nog steeds niet.

Omdat de gemeente niet wilde optreden, heeft het IVN op 18 april 2016 een formeel handhavingsverzoek gedaan bij de RVO. Europese wetten beschermen alles van vleermuizen: hun zomer-, winter- en kraamverblijven, hun vliegroutes en hun foerageergebieden. Vleermuizen zijn belangrijk, omdat zij insectenplagen voorkomen.

Op 20 oktober 2016 meldde de RVO dat er een paar aanpassingen aan de lichtarmaturen gedaan waren en dat men daarom verder afzag van handhaven. Er zou geen essentieel foerageergebied verdwijnen, waardoor er geen gevolgen zouden zijn voor de populatie. Samen met de Vleermuiswerkgroep Drenthe (VleD) maakten we op 15 november bezwaar tegen deze weigering om op te treden, omdat de RVO geen rekening had gehouden met de soorten die hier eerder voorkwamen.

Op 1 januari 2017 ging de plicht om natuurwetgeving te handhaven van de RVO naar de provincie. Het IVN kreeg in januari bericht van de juridische dienst van de provincie. Omdat we de betreffende jurist kennen, hebben we telefonisch overleg gepleegd.

Het IVN wil dat de provincie deze verstoring opheft en VNN opdraagt om vleermuisvriendelijke verlichting aan te brengen. Vleermuizen zijn heel gevoelig voor blauw en ultraviolet licht. Daarom is de Batlamp ontwikkeld. Rijkswaterstaat gebruikt deze amberkleurige verlichting en omschrijft dit als "een goedkope en duurzame oplossing voor duizenden vleermuislocaties in Nederland." Zie: <http://www.rws.nl/wegen/wegbeheer/natuur-en-milieu/verbinden-natuurgebieden/vleermuisvriendelijke-verlichting/>

Als IVN en VleD zien we de behandeling van deze vleermuisverstoring ook als een voorbeeld van hoe de provincie haar nieuwe taak van natuurbescherming en handhaving van de natuurwetgeving oppakt. Omdat binnen het provinciehuis nog niet volledig uitgewerkt is hoe de provincie met natuurbezwaren om zal gaan, lijkt het verstandig om de bezwarenprocedure korte tijd op te schorten. Natuurlijk gaat het ons om vleermuisbescherming en het liefst zonder juridische procedures.

Zoals bekend, vergde het laten aanleggen van de compensatie van de natuurschade ten gevolge van de baanverlenging van het vliegveld een aantal juridische procedures tot en met de Raad van State. Als het niet anders kan, dan moet het maar zo.

Wietske Jonker

fair met flair

wereldwinkel

Hoofdweg 157a
9765 CB Paterswolde
Tel: 050-3091136
www.wereldwinkelpaterswolde.nl

COLORS
@HOME **VAN DER BRUG**
wooncentrum

Hoofdweg 202A 9765 CK Paterswolde
Telefoon (050) 309 03 46 | Mobiel (06) 27 00 01 70

vloerbedekking | laminaat | pvc | parket
zonwering | horren | raamdecoratie | gordijnen

www.colorsathome.nl

ook service aan huis

Slootjesdag juni 2016, verslag

Op een avond van de Natuurgidsenopleiding vroeg Rolinka, de coördinator van de opleiding, wie daar als begeleider aan mee wilde helpen en al snel

hadden we een groep die bestond uit Rene, Christine, Marianne en Jos.

We hadden onze eerste bijeenkomst op 24 februari bij Christine en ook Aafke schoof aan tafel, omdat zij samen met Rolinka in 2015 het evenement had georganiseerd. Er werd gesproken over de doelstelling van die dag en de standpunten liepen uiteen van “laat de kinderen gewoon hun gang gaan” tot “we moeten ze toch ook wat gaan leren en vertellen”. Marianne gaf aan dat ze het ook een leuk idee vond voor de regio Haren / Glimmen. Daarom zou zij er de volgende keer niet meer bij zijn, omdat zij deze activiteit dan in die regio zou gaan organiseren.

Op 11 mei hadden we weer een overleg. Het weer was zo lekker, dat we het overleg buiten in de tuin aan de tafel hebben gevoerd. We hebben de taakverdeling besproken, hoe we die dag zouden invullen en waar. We hebben ook besproken of we naast het vangen van waterdiertjes nog meer dingen wilden doen. Er kwam van alles en nog wat naar voren: van proefjes voor grotere kinderen tot het maken van een vuur. Uiteindelijk hebben we besloten om het bij het vangen van de waterdiertjes en het maken van een kop thee te laten. Rolinka heeft samen met Christine verschillende materialen bij het centraal magazijn in Assen opgehaald.

Wat heb ik gevangen?

Op 11 juni was het dan zover. Met de groep hadden we afgesproken dat we er om 13.00 uur zouden zijn om het een en ander voor te bereiden. We waren weer bij de vijver aan de Pinksterbloem net als vorig jaar.

Het weer was geweldig. De tafels werden neergezet met alle spullen er op, zoals een houder die Rene had gemaakt om een groot vel papier op te hangen. Het spandoek werd opgehangen en de vlaggen neergezet. Thee werd gemaakt van de planten die gevonden werden en er werden als voorbeeld meerdere diertjes gevangen. Toen was het wachten op de eerste kinderen. Ze kwamen in grote getale.

Het was een geweldig succes en er werden veel diertjes in de vijver gevangen, o.a. vissen, larven van libellen, waterpissebedden en bootsmannetjes. Menig kind is met natte sokken naar huis gegaan.

Na afloop kregen alle kinderen nog een aandenken van IVN in de vorm van een leuke button.

Er waren meer dan 25 kinderen en het was heel gezellig.

Tekst en fotos: Jos Schlaman

Nacht van de Nacht van 29 oktober 2016

Aanvankelijk was het aantal aanmeldingen voor het avondgebeuren gering. Niet ongebruikelijk, velen laten die afhangen van de weersverwachting. Toen die gunstig bleek (windstil weer en een lekkere temperatuur) liep het aantal snel op tot ruim 50. We moesten op de dag zelf nog velen teleurstellen: ‘volgeboekt’. Vanwege de drukte moesten we zelfs bij de Kijkboerderij ’t Hoogeveld een eigen parkeerwacht hebben; fietsers en automobilisten moesten in het donker parkeren met wat licht op de achtergrond.

Gidsen Aafke Pot en Leo Stockmann verdeelden de aanwezigen in twee groepen. IVN’er Jos Schlaman vertelde in het kort over de bedoeling van de Nacht van de Nacht. In noordelijke richting wandelden de groepen gescheiden over een zandpad en over een dijkje langs het Eelderdiep. We zagen en hoorden grazende koeien. We zagen de planeet Mars, het sterrenbeeld de Grote Beer en een vage Melkweg. Jos wist er mooi over te vertellen. Een jongetje van een jaar of 11 vroeg aan mij wat eigenlijk een maagd was (hij wist blijkbaar van het sterrenbeeld Maagd), dus dat heb ik hem maar gezegd. Aan de noordelijke horizon waren het verlichte Gasuniegebouw en de Suikerfabriek Hoogkerk met de waterdamppluimen

mooi te zien. Ongeveer ter hoogte van het bosje De Eekhof klonk vanuit de verte het sonore geluid van een tuba.

Een indrukwekkend geluid! Onder begeleiding van tubaspeler Rikus Hagenauw uit Peize liep de eerste groep naar de brug van de Verlengde Boterdijk over het Eelderdiep. Daar stond Antje van Til uit Paterswolde klaar om een verhaal over ‘duister’ te vertellen.

Aandachtig werd er geluisterd. Na het vertrek van groep 1 werd groep 2 naar de brug begeleid om het verhaal te horen. De tubaspeler deed beide groepen uitgeleide.

Toen we terugkwamen bij de Kijkboerderij waren er twee vuurkorven ontstoken en kon er een drankje gedronken en een snackje genuttigd worden. Een heel geslaagde excursie, met dank aan Alma en Sytze van der Goot van de Kijkboerderij en aan de gemeente Tynaarlo (Dorinda Hijszeler) voor wat sponsorgeld.

Leo Stockmann

Snertwandeling op 28 december 2016

De bestemming van de wandeling was het herinrichtingsgebied Besloten Venen en Westerlanden en het Noordlaarderbos.

Tineke van den Berg en Leo Stockmann hadden de wandeling voorbereid. Het Noordlaarderbos is een erg bekende wandellocatie met tegenwoordig het beheer meer natuurgericht. In de Besloten Venen en de Westerlanden (stroomgebied Drentsche Aa) is de laatste tijd nogal wat graafwerk verricht om het water meer ruimte te kunnen geven. Ook cultuurhistorisch is het geheel erg interessant, mede vanwege een oude handelsroute en de oorlogsstrijd die er heeft plaatsgevonden. Veel staat beschreven in het in 2016 uitgegeven boek van Ingrid Schenk ‘Kroniek van het Noordlaarderbos, de woelige achtertuin van de stad Groningen’. Aan de hoofdstukken ligt veel onderzoek door vrijwilligers ten grondslag. Na de wandeling waren we te gast in Herberg De Blankenhoeve. De Glühwein en de snert met toebehoren (voor de vegetariërs tomatensoep) smaakten heel goed. De snertwandeling blijft een gewaardeerde activiteit van ons IVN, waaraan 27 personen meededen.

Leo Stockmann

Daar komt de snert

Foto van Leo Stockmann

Vos Vision Optiek heeft stijl voor ogen...

EMPORIO ARMANI PRADA ESPRIT Ray-Ban GUCCI DIESEL HUGO BOSS JULIEN DOLCE & GABBANA

Vos Vision Optiek combineert de oogzorg van de optometrist met de trends van de toonaangevende modemerken als Esprit, Gant, Dolce & Gabbana, Diesel, Mexx, Ray-Ban etc. Kwaliteit en mode voor uw ogen.

VOS VISION OPTIEK

Hoofdweg 179°, Paterswolde www.vosvision.nl
tel. 050 - 309 18 88 | fax 050 - 309 21 44

In Veilige Handen bij IVN

Binnen het bestuur en de IVN–jeugdwerkgroepen is gesproken over de notitie “In Veilige Handen” die door de Landelijke Raad van het IVN op 11 april 2015 is vastgesteld te Nijkerk. (Document: In Veilige Handen bij IVN, mei 2015 pdf (1).pdf)

In de notitie wordt besproken wat we binnen de afdeling kunnen doen om situaties te voorkomen waarin ongewenst gedrag kan ontstaan en hoe we met klachten over ongewenst gedrag omgaan. Welke preventieve maatregelen we kunnen nemen ter voorkoming van misbruik, specifiek bij activiteiten met kinderen, jeugdigen of andere minder weerbare personen. Er is een – landelijk verplichte – procedure voor de melding van (vermoedens van) misbruik.

Hieruit voortvloeiende hebben we de volgende afspraken gemaakt:

- Onze jeugdbegeleiders gaan niet alleen op pad met de jeugd;
- Onze jeugdbegeleiders zijn niet één op één met kwetsbare personen in een afgesloten ruimte of op een plek die voor anderen niet zichtbaar is;
- Onze jeugdbegeleiders ondertekenen Document 2 Gedragscode voor omgang met minderjarigen van de notitie “In Veilige Handen”;
- Voor alle jeugdbegeleiders wordt een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) aangevraagd;
- Bij aanname van nieuwe jeugdbegeleiders wordt een gesprek gehouden door de coördinator;
- Er wordt een vertrouwenspersoon aangesteld.

Vertrouwenspersoon is Hannie Koeleman, Hemstukken 32a, 9761KM Eelde. Ze is ook per telefoon (050-3095807) en per e-mail: koeleman95@home.nl te bereiken.

Overigens is de manier waarop we met kinderen omgaan niet veranderd, want we gedroegen ons al volgens deze regels. Maar het is goed dat het nu ook zwart op wit staat.

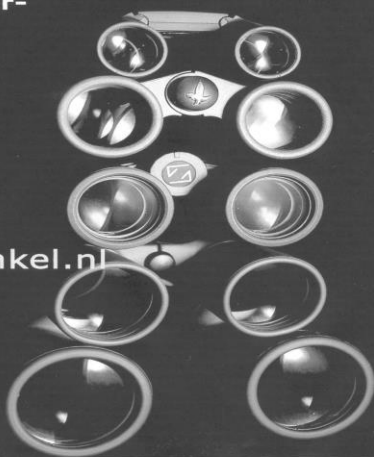
Coördinator Jeugd
Aafke Pot-Ellen

KOM KIJKERS KIJKEN

Foto Sipkes
De Verrekijker-
specialist

Swarovski
Leica
Zeiss
Bynolyt
Vortex

Verrekijkerwinkel.nl

SIPKES [●]

Poelestraat 19
050-312 86 84
Groningen

Autoschade Herstel
Van Kalker bv

leder zijn vak

Industrieweg 12
9765 BL PATERSWOLDE
T 050 309 25 16
M 06 504 002 00
info@vankalker.nl
www.vankalker.nl

Ook op zondagen bent u welkom.

Albert Heijn, Hoofdweg 202 in Paterswolde
is elke zondag open. Dus wandel gerust
bij ons binnen. U bent van harte welkom.

**Elke zondag zijn we open
van 11.00 tot 18.00 uur.**

Albert Heijn, Hoofdweg 202, Paterswolde.

Gewoon bij Albert Heijn.

Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers:

Vogels:	P.Feenstra, M.Hols, J.Kadijk, B.van Manen, J.Meeder, J.Nienhuis-Poel, A.J.Pot-Ellen, S.Rienks, L Stockmann, W.Zandt, A.van der Zijpp, A.Smeenge, N.Smeenge, J.Bokma, J.Nienhuis, G.Brink,Th.Bouwman,R.Dantuma,F.van der Noord, R.Bouwmeester
Afdeling Vries:	H.Eggenhuizen, J.Fekkes, R.Maring, I. Lodewijks K.Bouwer, M.van Nieff, B.Visch, A.H.v.d.Meulen, R.Maring, I.Lodewijks, S.Sikkes
Planten:	T.v.d.Berg, Y.de Boer, F.Nijdam, LBierdrager, J.Eilander, R.Douma, L.Stockmann, J. v.d. Werff, W.Kramer, F.Wilkens, M.de Goeij.
Publiciteit:	T.v.d. Berg, L.Stockmann, M.de Goeij, A.Pot
Brom:	A.AB, E.de Boer, T.v.d. Berg, W. Kramer, W.Jonker.
Jeugd:	A.AB, T.v.d. Berg, J.Eilander, M.Loenen, R.Hiemstra, G.Rietema, M.de Boer, A.J.Pot, F.Puik,N.Smeenge, A.van den Berg van Saparoea, D.Buist. P.Feenstra, J.van der Werff.
Natuurlijke Historie:	Combinatie Ol Eel/IVN J. Eilander, Y de Boer, F.Nijdam, A.Trox, G.Rietema, J. Arends, C.Schaafsma, J.K.Westerhof.
Vlinderkampje:	T.v.d. Berg, R. Douma, A. Zoon, M.de Goeij, M.Wilkens, F.Nijdam, B.v.d.Velde, A.v.d.Zijpp, Y.de Boer, J. v.d. Werff, W.Hoekema, J. Steyvers, W.Kramer, J. Eilander.
Vormgeving Groen:	Gerbrig Rietema: rietema@planet.nl
Redactie Groen:	Leo Stockmann: glstockmann@hotmail.com Martine Harmens: martineharmens@ziggo.nl
Distributie Groen:	Lideke Jorritsma
Advertenties:	Jan van der Werff
Site:	http://www.ivn.nl/eeldepaterswolde
Websitebeheer:	Henk von Eije, Maaïke de Goeij, Aafke Pot.